

Dokteren aan een procrustesbed

De EHS en de natuur in Nederland na 2018

Drs. Jaap Gersie - j.gersie@fm.ru.nl

Lsg Milieu en Beleid - Sectie Geografie, Planologie en Milieu

Faculteit der Managementwetenschappen

Radboud Universiteit Nijmegen

**Bijdrage aan de Ruimteconferentie 2009 van het Planbureau
voor de Leefomgeving op 3 november 2009 te Rotterdam**

Dokteren aan een procrustesbed

- 1. Dokteren aan een procrustesbed?**
- 2. De EHS: van gebieden- naar soortenbeleid**
- 3. Ruimten voor natuur**
- 4. Echte EHS-problemen**
- 5. Wat is (er) 'gerealiseerd' in 2018?**
- 6. De EHS als leefgebiedenbenadering**

Bijlage 1

Dokteren aan een procrustesbed?

2 De EHS: van gebieden- naar soortenbeleid

- **Scheiding soorten- en gebiedenbeleid?**
- **1980: Van soortspecifieke metapopulaties naar**
- **1990: gebiedsgerichte EHS: grote natuurgebieden en verbindingzones (vbz's).**
- **Sindsdien:**
  - **Natuur → Biodiversiteit.**
  - **Intensivering soortenbeleid (EU → Ffw → Lgb).**
  - **Toename soortenkennis.**
- **Doel:**

Metaforisch gebruik van de metapopulatietheorie 'realiseren': EHS als leefgebiedenbenadering (lgb).

3 Ruimten voor natuur (1)

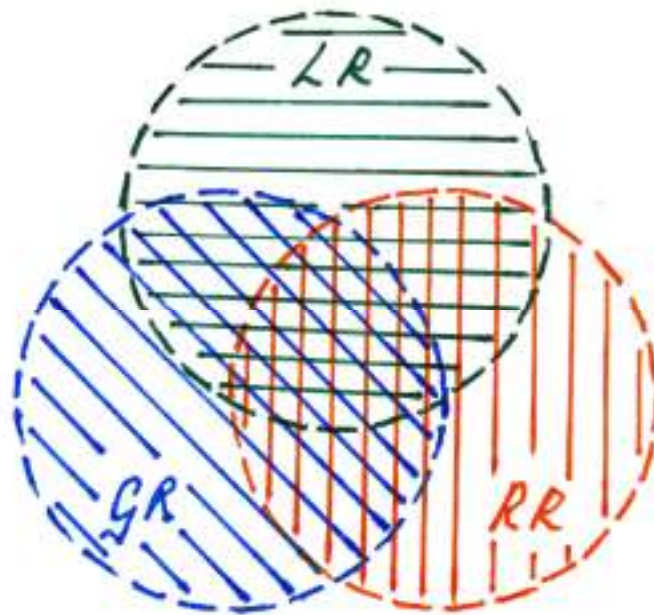

Leefruimte, gebruikruimte en regelruimte:

- **Leefruimte:**
Kwaliteit van leefgebieden voor verblijf (habitat) en verkeer (dispersie, migratie): zie bijlage 1.
- **Gebruikruimte:**
Gebruik door de mens, negatief en positief incl. natuurbeheer en -inrichting.
- **Regelruimte:**
Ruimtegebruik sturende regelgeving incl. natuurbeschermingsregimes.

3 Ruimten voor natuur (2)

Natuurbeleid: het realiseren van leefruimte (LR) door manipulatie van gebruiksruijnte (GR) met regelruimte (RR):

4 Echte EHS-problemen (1)

- **Algemeen: Effecten gebruik (b.v. ammoniak), vestiging regelruimte (b.v. aankoop, Natura 2000), kwaliteit leefruimte (b.v. verzuring, verdroging) e.d.**

maar concept-specifiek:

- **EHS: Offensief natuurbeleid of laatste bastion?**
  - **Natuurontwikkeling (50.000 ha) → Nieuwe natuur (112.000 ha) → Nieuwe EHS (275.000 ha)**
  - **Matroesjka-strategie: Kerngebieden en vbz's → Grote eenheden en Robuuste Verbindingszones (Rvbz's) → Natura 2000**

4 Echte EHS-problemen (2)

- **Netwerk?**
  - **Netwerk van wat?**
  - **Vgl. Natura 2000, Emerald, PEEN.**
  - **Natuurgebied ≠ leefgebied.**
- **Verbindingszones?**
  - **Misvatting: Leefruimte voor ecologisch ‘verkeer’ vereist slechts lichte regelruimte/nb-regimes.**
  - **Verzwaring regelregime: Vbz’s → Rvbz’s**
  - **Realisatie Rvbz’s?**

Netwerk?

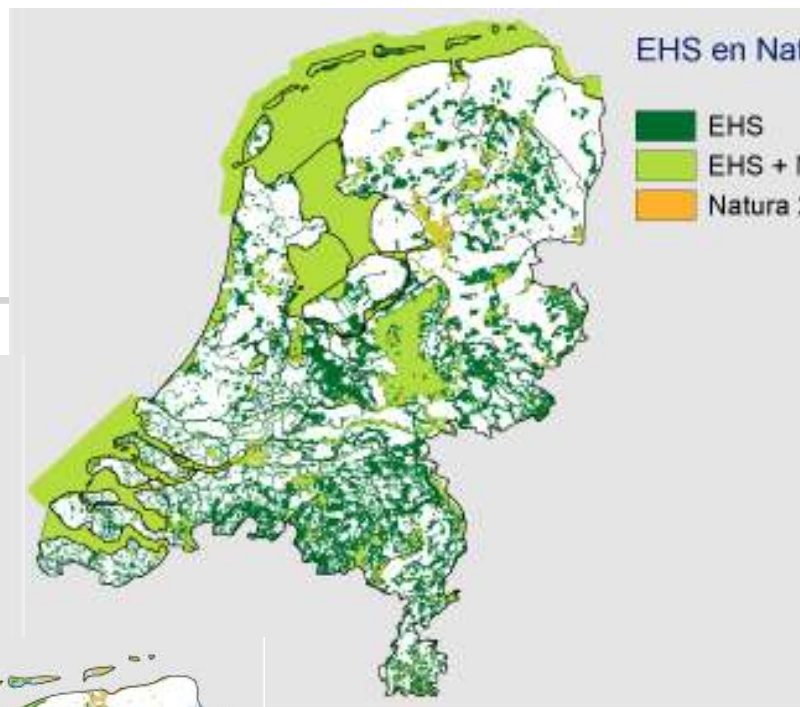
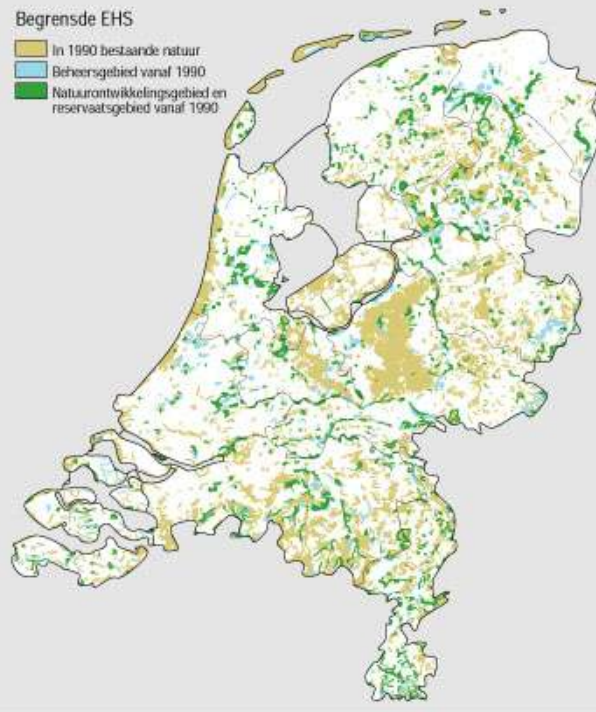

National Ecological Network 2002 (designated), excluding management area's

- Existing nature areas 1990
- New nature areas

Begrense EHS

- In 1990 bestaande natuur
- Beheersgebied vanaf 1990
- Natuurontwikkelingsgebied en reservaatgebied vanaf 1990

EHS en Nat

- EHS
- EHS + Natura 2000
- Natura 2000

Source: RIVM

5 Wat is (er) 'gerealiseerd' in 2018?

- EHS-omvattende, effectieve regelruimte?
  - EHS-omvattende, kwalitatief optimale gebruiksruimte?
  - Duurzame leefruimte voor de biodiversiteit van 1982?
- of
- onvoltooide EHS-regelruimte?
  - onvolwaardige EHS-gebruiksruimte?
  - Gefragmenteerde leefruimte voor een fractie van ...?

maar met een hogere concentratie van optimale leef-, regel- en gebruiksgebieden dan in omgevend Nederland!

6 De EHS als leefgebiedenbenadering (1)

- **De reëel bestaande leefgebiedenbenadering:**
  - **Leefgebied = Regelgebied met maatregelen voor groepen van soorten.**
  - **Integratie met andere maatregelen, beleid en plannen.**
  - **Verbreiding verantwoordelijkheid door betrekken andere partijen dan Rijk en provincies: waterschappen, gemeenten, natuurbeschermers, projectontwikkelaars.**

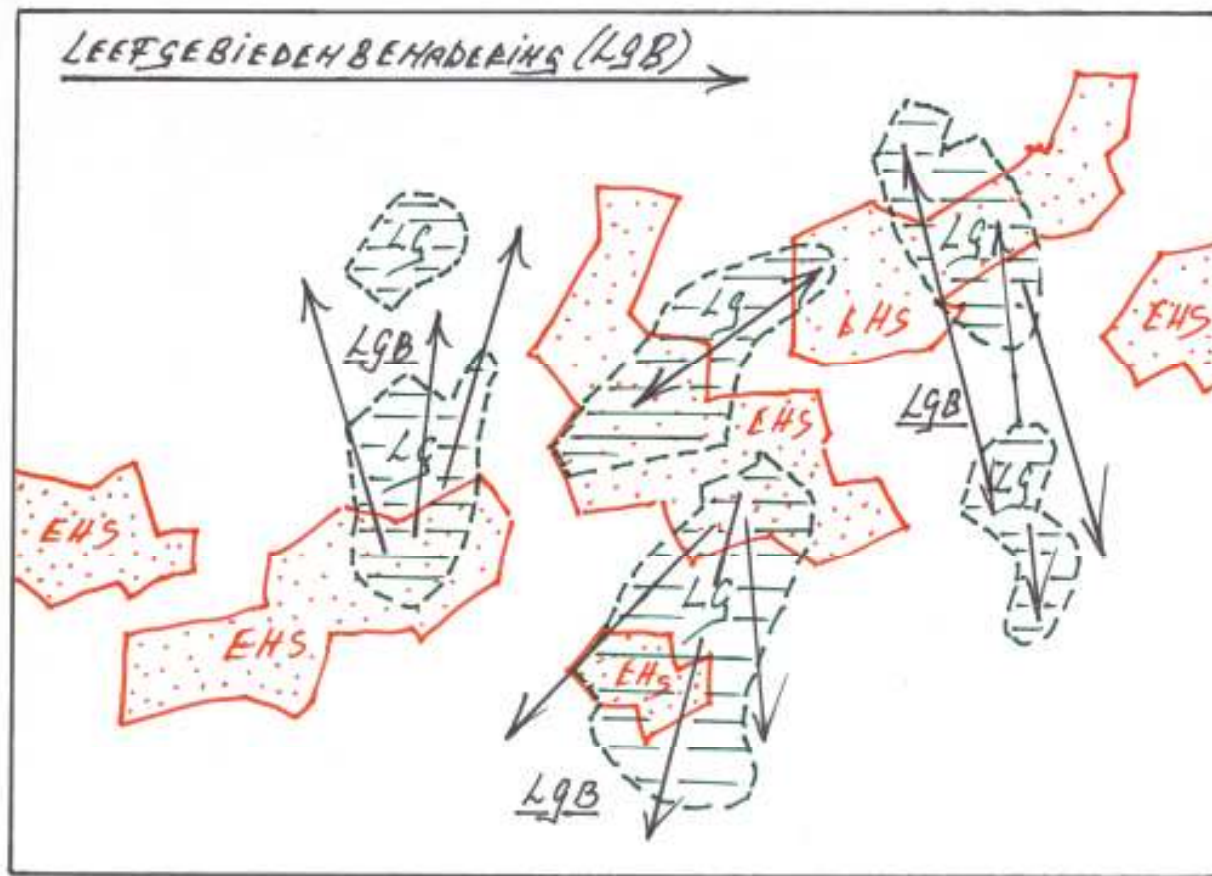

6 De EHS als leefgebiedenbenadering (2)

- **Drie sporen:**
  1. **Aansluiting ruimtelijke ontwikkelingen**
  2. **Verbreding beheer natuurgebieden**
  3. **Specifieke soortenprogramma's**

- **Een leefgebiedenbenadering voor de EHS:**
  - **EHS: Kansrijke gebieden (geconcentreerde leef-, gebruiks- en regelruimte) voor**
  - **integratieve, participatieve netwerksturing à la de bestaande LGB op basis van**
  - **bestaande EHS-regelregimes, -kwaliteiten, -kennis en -ervaringen.**

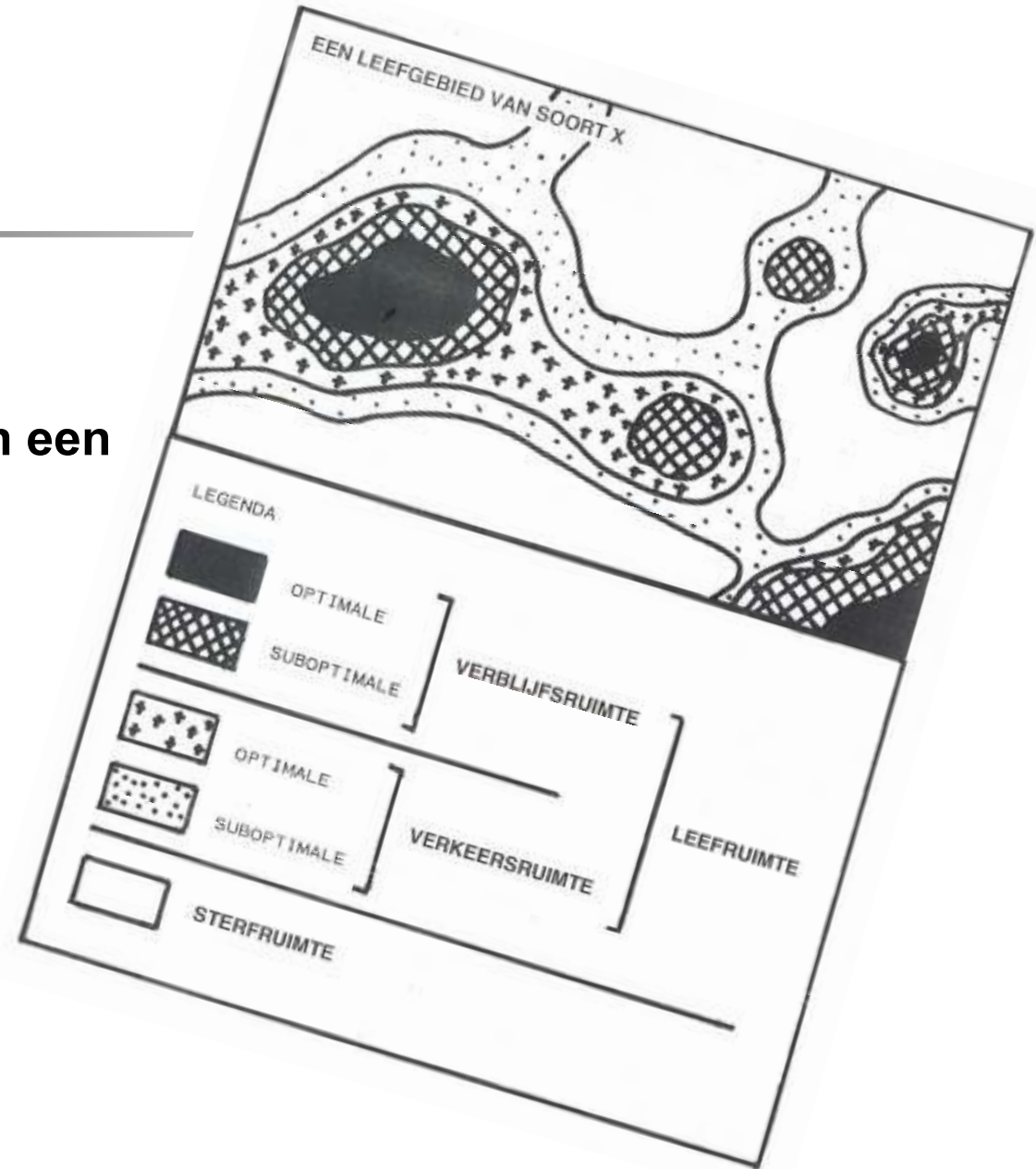
6 De EHS als leefgebiedenbenadering (3)

[NB. EHS-leefgebied $\neq$ Leefgebied bestaande LGB!]

Bijlage 1

De leefruimte van een metapopulatie in een leefgebied:

Dokteren aan een procrustesbed

De EHS en de natuur in Nederland na 2018

Drs. Jaap Gersie - j.gersie@fm.ru.nl

Lsg Milieu en beleid - Sectie Geografie, Planologie en Milieu

Faculteit der Managementwetenschappen

Radboud Universiteit Nijmegen

**Bijdrage aan de Ruimteconferentie 2009 van het Planbureau
voor de Leefomgeving op 3 november 2009 te Rotterdam**